

BÁJNÝ POMOCNÍK

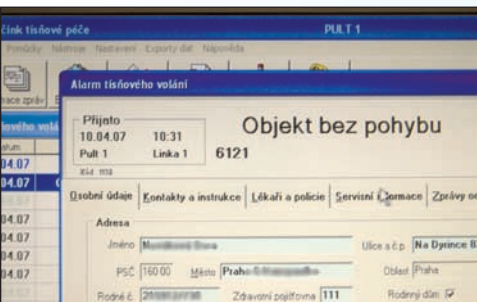
Areión byl původně kůň.
Okřídlený a neobyčejně rychlý
kůň. Hovořil klasickou řečtinou
a pro delší projevy používal dak-
tylské hexametry. Když se
jeho pán Adrastos vypravil
dobývat sedmibranné Théby,
měl Areión řadu námitek,
leč jako dobře vychované
zvíře si je nechal pro sebe.
Špatně to dopadlo, šest
vojevůdců přišlo
pod hradbami města
o život, jen
Adrastos vyvázl,
neboť jej
bleskurychlý
oř vyvezl
ze ztraceného
boje.

dům důstojného stáří

Portus nedaleko vltavského nábřeží

Všechny operátorky ve středisku tísňového volání mají kvalifikaci zdravotních sester

Počítač bleskurychle vyhledá příslušnou zdravotní kartu

Tlačítko, které je dobré mít neustále při sobě

Příjemné místo k posezení

Areión je také elektronický systém pro ochranu a bezpečnost seniorů, který svým klientům nabízí občanské sdružení Život 90. Princip je v podstatě jednoduchý. Na zdi bytu visí řídicí jednotka, která v případě nepřítomnosti majitele místnost hlídá a signalizuje pohyb neohlášeného návštěvníka. Nejdůležitější je ovšem osobní ochrana uživatele. Pokud je starý člověk doma, a více než deset či dvanáct hodin před čidlem neprošel, letí do ústředí signál, že něco není v pořádku. Se senzorem je bezdrátově spojeno tlačítko, které je dobré mít neustále při sobě. V kritických situacích stačí spínané stisknout.

„Ano, dobrý den. Co se prosím stalo?“

Na operačním středisku je nepřetržitá služba čtyřadvacet hodin denně.

„Upadla jsem. A teď nemůžu vstát.“

Počítač vybírá z databáze příslušnou kartu se jménem, adresou i opakujícími se zdravotními problémy.

„Buďte klidná, hned tam někoho posíláme.“

„Když já mám zavřeno na závoru.“

Elektronická informace uvádí, že v bytě zraněné paní jsou pevné bezpečnostní dveře, které není tak snadné násilím otevřít.

„Poslyšte,“ hovoří klidný hlas, „je docela hezky. Nemáte třeba otevřené okno?“

„Okno ne, ale dveře na balkon.“

„Výborně,“ pochválí operátorka. „Teď už stačí jen chvilka trpělivosti, ale nebude to dlouho trvat.“

Následuje několik stručných hovorů

a k místu vyrazí zdravotníci, policisté a hasiči s vysokozdvížnou plošinou. Ta hravě dosáhne k balkonu třetího patra. Otevření bytu, nosítka sanitáků a chlácholivý hlas lékaře, který starou paní ujišťuje, že se brzy vrátí zpátky domů.

NÁPAD NA ZAČÁTKU

Nejlepší nápady přicházejí jaksí mimochodem, v situaci, kdy člověk vlastně myslí na něco jiného. Rozhlasový a divadelní režisér Jan Lorman se po změně společenských poměrů chtěl trochu zlepšit v němčině. Začal si kupovat a číst vídeňský deník Kurier, což jej však jazykově příliš neobohatilo. Na stránkách listu se ale objevila jiná věc. Zpráva o jednom rakouském seniorklubu, který své členy aktivizuje k pozoruhodným činnostem a snaží se jim zajistit příjemné stáří.

O pár týdnů později manželé Lormanovi založili v obývacím pokoji dobrovolné sdružení Život 90. Připojilo se několik přátel, jedna z prvních akcí byly Vánoce pro seniory, snažící se přinést starým lidem alespoň pár chvil pohody. Časem se připojil Výbor dobré vůle, přišla dotace od hlavního města Prahy a obětavých spolupracovníků začalo přibývat.

„Víte,“ vzpomínal Jan Lorman, „začátek devadesátých let měl svou neopakovatelnou atmosféru. Uvolněné poměry vyvolávaly obrovskou chuť dělat něco pro druhé, rychle se otevíraly možnosti, o nichž se nám na samém začátku projektu ani nesnilo.“

Původně si říkali sešlost, jenže ta se zvolna měnila na čím dál složitější organizaci. Práce o sobotách a nedělích už přestávala stačit. Jan Lorman opustil místo ve znovuzrozeném divadle Za branou, jeho manželka herečka Blanka Lormanová se vzdala prken, která znamenají svět.

Programy typu Domov je doma či Nepřesazujte starý strom měly ohromný ohlas a postupně získávaly i nutnou finanční podporu. Jednu z prvních opravdu významných záležitostí představovalo zřízení Senioretelefonu, bezplatné linky, která je nepřetržitě k dispozici ve dne i v noci.

STESK NA DÁLKU

„Můžu mluvit?“

„Jistě, pane.“

„Vidíte, teď se mi začíná těžce. A přitom jsem byl zvyklý hovořit na veřejnosti. Já býval učitel, víte?“

„Hezké povolání.“

„Snad, ale to už je pryč...“

Starý pán se rozpovídal o minulých časech, kdy běhal za stovku za dvanáct vteřin. Dneska je pro něj problém přeshourat se přes pokoj do koupelny.

„Jsem strašně sám.“

Operátorka je plná pochopení. Ví, jak cenný může být pro opuštěného člověka i docela obyčejný rozhovor.

„A na jaké škole jste učil?“

Telefonické spojení vrací zpátky uplynulý čas. Dávne studenty, skřípání křídly na školní tabuli, pokřik na chodbách při velké přestávce.

„Dřív jsem na abiturientské srazy chodil, teď už se tam nedostanu.“

Lůžková část nabízí hezké ubytování

„Zajistíme vám dopravu.“
„Ne, to ne. To už by nemělo smysl. Co je pryč, je pryč. Jednou jsem na škole založil bridžový kroužek...“

„Výborně. Přijďte si zahrát k nám. Máme tu bridžový klub. Sám jistě víte, jak se špatně shánějí dobří hráči.“

„Ale já už to dávno neumím.“

„Taková věc se přece nezapomíná.“

Následovala chvilka ticha rušená jen praskotem elektrických výbojů.

„Mám v knihovně Culbertsona. Kdybych něco nastudoval...“

„Báječný nápad.“

„No, nevím... Snad. A můžu ještě někdy zavolat?“

„Musíte. A nezapomeňte, že u bridžového stolu je pro vás rezervované místo.“

PORTUS NEBOLI PŘÍSTAV

Skeptici říkali, že je to dar poněkud danajský. Vždyť běží o zříceninu, nějaké rekonstrukce budou trvat věčnost. Kdo by se chtěl donekonečna hádat s památkáři...

Zakladatelé občanského sdružení Život 90 však přijali starý dům, symbolicky prodaný za pouhou jednu korunu českou, s nadšením. Dost už bylo harcování po provizorích, vždyť je to nádhra mít vlastní střechu nad hlavou. I když do ní teče.

Obnova budovy v ulici Karoliny Světlé trvala devět let. Shltla spoustu peněz, vyžádala si obrovské množství práce a energie, ale výsledek stojí za to.

Portus, jak byl dům pro seniory nazván, toho nabízí tolik, že pečlivé vyjmenování jednotlivých služeb by zahltilo celý text. Takže jen tak namátkou. Akademie seniorů pořádá celou řadu kurzů, jejichž úkolem je udržet zájemce tělesně i duševně v nejlepší formě. Od tělocviku přes jógu až po jazykovou výuku, je tu klub filatelistů, šachistů, bridžistů, umělecká dílna, kde je možné si osvojit základy práce s keramickou hlinou nebo malovat a modelovat. Za druhou gramotnost se dnes označuje práce s počítači, zdejší experti seznamují zájemce například s už těžko postradatelným internetem. V Portu sídlí také redakce dvouměsíčníku Generace, zřízeno tu bylo informační a poradenské centrum, které klientům

pomůže s orientací v otázkách sociálních, právních, finančních či náboženských.

V domě je kavárna a restaurace, nalezneme zde i tělocvičnu. K rehabilitaci patří také lůžková část, kam lidé pečující o staré příbuzné mohou maminku či tatínka na pár týdnů ubytovat a vcelku bezstarostně vyrazit na dovolenou.

A ještě něco, samozřejmě. Původní profese zakladatelů sdružení to vlastně napovídá. V seniorském domě v ulici Karoliny Světlé získala Praha novou komorní divadelní scénu U Valšů. A to je dobře, trocha potlesku k přestavěnému domu Portus určitě patří.

ÚSTŘEDNÍ TOPENÍ

Inspektor Miloslav Nečásek býval slavný pražský detektiv, řada případů, na kterých pracoval, vešla do kriminalistické historie. Požár cirkusu Apollo, marné pátrání po vrahovi Otýlie Vranské, rozčtvrcené tělo vylovené z Vltavy...

Na sklonku života bydlel pan Nečásek na Smíchově, v ulici U Blažanky, a novináři se s ním občas scházeli v restauraci Na Vinici. Měl podobné schůzky rád. Výborně vyprávěl a vracel se tak do starých časů, kdy byl plný síly a všechno se zdálo náramně snadné.

Osud a přibývajícím věkem přinesl inspektorovi osamělost. Přezil většinu svých přátel, neměl žádné blízké příbuzné, okno jeho garsoniéry často dlouho svítilo do tmy, protože špatně spal.

Jednou se pan Nečásek na pravidelný sraz nedostavil a jeho židle u stolu zůstala prázdná.

„Umřel,“ suše konstatoval hostinský. „Mladší může, starší musí...“

Pravda, měl už svá léta, ale jeho náhlý odchod byl přesto nečekaný. A jak se později ukázalo, i zbytečný. Pan Nečásek ve svém bytě upadl tak nešťastně, že prakticky nebyl schopen pohybu. Zůstal ležet v maličké koupelně, kousek od radiátoru ústředního topení. Sousedé si později vzpomněli, že slyšeli zvonivé klepání na železné trubky, kterým se zřejmě starý pán snažil přivolat pomoc. Jenže zrovna tehdy probíhala v domě rekonstrukce některých bytů a podobný hluk nikoho neupoutal ani nepřekvapil.

Legendární pražský detektiv zemřel

Zakladatel Života 90 Jan Lorman byl původně rozhlasový a divadelní režisér

a historky z jeho časů už nemá kdo vyprávět. Škoda. Zvláště, když stačilo tak málo. Nevelké přenosné tlačítko tísňové péče Areión, a možná jsme si mohli povídat o dávných kriminálních případech dodnes.

PODVOVNÍCI

Starý člověk je snadno zranitelný, důvěřivý, a proto se často stává terčem lumpáren nejružnějšího druhu. Oboustranná komunikace během tísňového volání je plná rad a drobných varování. Neotvírejte cizím lidem, nepouštějte si do bytu žádné obchodníky, doručitele neexistujících výher, předem neohlášené elektrikáře či instalatéry. Jsou to jednoduché pokyny, ale jejich opakování není nikdy na škodu.

„Haló, prosím, slyšíte mě?“

Počítač na ústředně ve vteřině vyhodnotí spojení a na obrazovce se objeví jméno.

„Jistě, paní Králová,“ řekne operátorka. „Co pro vás můžeme udělat?“

„Vlastně ani nevím... Jedna moc hodná paní mi pomohla s taškami s nákupem. Chtěla jsem jí ukázat, jak tlačítko funguje. Ale ona tady najednou není. Jak jste se ozvala, tak rychle odešla. Nechápu proč...“

„To je možná dobře, paní. Zamkněte si a zkontrolujte, jestli se vám z bytu něco neztratilo.“

Dobře informovaní lidé se chovají opatrně.

„Promiňte, ale člověk na chodbě tvrdí, že ho poslalo bytové družstvo, aby mi ve dveřích vyměnil zámek. Jenže já nic takového nepotřebuju.“

„Vydržte okamžik.“

Operátorka se spojuje se sousedem ve stejném patře. O chvilíčku později vychází na chodbu dvoumetrový chlap.

„Copak tu hledáte?“

Údajný záměčník se ani nepokoušel nic vysvětlovat a vzápětí sbíhal schody po třech.

Jindy už tísňové volání přichází pozdě. Na starou paní z Vinohrad si políčili podvodníci. Uklízečka, co občas chodila pomáhat s údržbou bytu, hovořila o známém, který pracuje v bankovním ústavu s báječně vysokými úroky. Důvěřivá paní se

Dámy si rády posedí v kavárně...

Pády patří k rizikům vyššího věku

nechala umluvit. S dvojicí prakticky cizích lidí šla vyzvednout celou svoji hotovost, potom ji podvodníci taxikem odvezli před neznámý dům s jakousi mosaznou cedulkou u vchodu. Špatný zrak nedovolil přecházt, co je tam vlastně napsáno, prý jsou příslušné bankovní kanceláře ve třetím patře. Ale bez výtahu.

Nedokázala vystoupat tak vysoko, předala tedy své úspory a čekala, až se záležitost vyřídí. Dům měl dva vchody, ani uklízečka, ani její přítel se už nevrátili. Stará paní zůstala bez koruny, pouze s taxikářem nadávajícím na nezaplacený účet.

V Praze má tísňová péče Areión víc než osm set klientů. Jen v prvních dvou měsících letošního roku bylo tísňové tlačítko zmáčknuto 1360krát. Většinou omylem, nebo z touhy trochu si pohovořit. Ostrých výjezdů z toho bylo 71, ve významných případech se jich účastnili i hasiči a policisté.

Signál zadrnčel.

...pánové v herně

Zatím se v divadle zkouší. Večer bude nabito.

„Ano, slyšíme vás.“

Jeden starý pán na Petřinách se šel vykoupat, pak se zděšením zjistil, že z vany bez přídatných madel nedokáže sám vstát. Naštěstí měl tísňové tlačítko na dosah ruky.

RISKANTNÍ PŘESAZOVÁNÍ

Staříčkový, poněkud krutý vtip říká, že domovy důchodců představují pomstu dětí za jesle. Na první pohled se to však nezdá tak zlé. Důchodcovské domovy jsou většinou přeplněné, na místo v nich se čeká celá léta. Přesto se podle výzkumů veřejného mínění více než devadesát procentům lidí starších šedesáti let stěhovat nechce.

Domov je doma, jmenuje se základní program občanského sdružení Život 90. Je

to souhrn služeb podporujících život seniorů, především osamělých, společensky znevýhodněných a zdravotně postižených v jejich vlastních domovech, v přirozeném prostředí, na které jsou zvyklí. Například nejstarší klientce paní Jandové je 102 let. Nejspokojenější bývá ve čtvrtek, kdy za ní přichází kadeřnice, aby jí krásně natočila vlasy.

Starý strom se nemá přesazovat a pracovníci sdružení dělají vše pro to, aby něco podobného nebylo nutné.

Dům Portus nedaleko vltavského nábřeží je toho důkazem. V restauraci voní čerstvá káva, ve vyprodaném divadle běží odpolední představení a v operačních střediscích tísňové péče a seniortelefonu

tichounce šumí ventilátory počítačů. A každou chvíli zazvoní telefon.

„Je mi smutno a potřebuju si popovídat.“ „Opilý soused mi mlátí do dveří.“

„Pardon, promiňte. Já stiskla tlačítko omylem. Hezký den přeju...“

„Nemůžu dýchat a bolí mě na prsou. Bojím se, že je to infarkt.“

Během několika následujících vteřin vyjíždí sanitka záchranné služby, operátorka se spojuje se sousedy, kteří mají klíče, a zajišťuje lékařům hladký vstup do bytu. Už bájný kůň Areión dobře věděl, že rychlost zachraňuje lidské životy.

Antonín JIROTKA
Foto Jiří NOVÁK